ROZSUDEK SOUDU (osmého senátu)

6. května 2009 *

Ve věci T-122/04,

Outokumpu Oyj, se sídlem v Espoo (Finsko),

Luvata Oy, dříve Outokumpu Copper Products Oy, se sídlem v Espoo,

zastoupené J. Ratliffem, barrister, F. Distefanen a J. Luostarinenem, advokáty,

žalobkyně,

* Jednací jazyk: angličtina.

proti

Komisi Evropských společenství, zastoupené É. Gippini Fournierem, jako zmocněncem,

žalované,

jejímž předmětem je jednak návrh na zrušení nebo snížení pokuty uložené žalobkyním na základě čl. 2 písm. b) rozhodnutí Komise K(2003) 4820 v konečném znění ze dne 16. prosince 2003 v řízení podle článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (Věc COMP/E-1/38.240 – Průmyslové trubky), a jednak vzájemný návrh Komise na zvýšení uvedené pokuty,

SOUD PRVNÍHO STUPNĚ
EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ (osmý senát),

ve složení E. Martins Ribeiro, předsedkyně, S. Papasavvas a N. Wahl (zpravodaj), soudci,

vedoucí soudní kanceláře: C. Kantza, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 5. března 2008,

vydává tento

Rozsudek

Skutečnosti předcházející sporu

1 Outokumpu Oyj, společnost kótovaná na burze se sídlem v Espoo (Finsko), stojí v čele skupiny, která působí po celém světě a zabývá se zejména výrobou základních kovů, oceli, měděných výrobků a technikou výroby těchto produktů. V rozhodné době vlastnila Outokumpu 100% podíl ve společnosti Luvata Oy (dříve Outokumpu Copper Products Oy), která vyrábí zejména měděné průmyslové trubky (Outokumpu a Luvata jsou dále nazývány jen „Outokumpu" nebo „žalobkyně").

2 V návaznosti na sdělení informací učiněné společností Mueller Industries Inc. provedla Komise v březnu 2001 podle článku 14 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), předem neohlášená šetření v prostorách společností KME Germany AG (dříve KM Europa Metal AG), KME France SAS (dříve Tréfimétaux SA), KME Italy SpA (dříve Europa Metalli SpA) (dále jen společně „skupina KME"), Wieland-Werke AG (dále jen „Wieland") a žalobkyň.

3 Dne 9. dubna 2001 učinila Outokumpu Komisi nabídku spolupráce na základě sdělení Komise o neuložení nebo snížení pokut v případech kartelových dohod (Úř. věst. 1996, C 207, s. 4) (dále jen „sdělení o spolupráci z roku 1996"). Dne 30. května 2001 k tomu žalobkyně předložily prohlášení.

4 V odpověď na žádost o informace podle čl. 11 odst. 2 nařízení č. 17, kterou v červenci 2002 zaslala Komise skupině KME a společnosti Wieland, posledně uvedená společnost dne 30. září 2002 požádala o přiznání výhod plynoucích z použití sdělení o spolupráci z roku 1996.

5 V návaznosti na tutéž žádost o informace skupina KME požádala za sebe dne 15. října 2002 o přiznání výhod plynoucích z použití uvedeného sdělení.

6 Komise provedla šetření, které zahrnovalo doplňkové kontroly v prostorách společnosti Outokumpu a skupiny KME, účastnila se jednání se zástupci společnosti Outokumpu, skupiny KME a společnosti Wieland a na základě článku 11 nařízení č. 17 zaslala skupině KME a společnosti Wieland žádosti o doplňující informace, načež v červenci roku 2003 zahájila řízení o protiprávním jednání a vydala oznámení námitek, které zaslala skupině KME a společnostem Wieland a Outokumpu. Vzhledem k tomu, že se podniky, jimž bylo oznámení určeno, vzdaly práva na slyšení, toto se nekonalo.

7 Dne 16. prosince 2003 přijala Komise rozhodnutí K(2003) 4820 v konečném znění v řízení podle článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (Věc COMP/E-1/38.240 – Průmyslové trubky) (dále jen „napadené rozhodnutí“), jehož shrnutí je zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie* ze dne 28. dubna 2004 (Úř. věst. L 125, s. 50, citace z uvedeného rozhodnutí použité v textu tohoto rozsudku jsou neoficiálním překladem).

8 Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že výrobci organizovaní ve sdružení za kvalitu trubek používaných v odvětví klimatizace a chlazení, Cuproclima Quality Association (dále jen „Cuproclima“), jehož členy byly i žalobkyně, rozšířili svou spolupráci koncem osmdesátých let i na otázky spojené s hospodářskou soutěží.

9 Schůzky, které sdružení Cuproclima pořádalo dvakrát do roka, měly být pravidelnou příležitostí, kdy se po vyčerpání oficiálního pořadu jednání projednávaly a stanovovaly ceny, jakož i další obchodní podmínky platné pro průmyslové trubky. K těmto schůzkám, které odporovaly pravidlům hospodářské soutěže, přibyly dvojstranné kontakty mezi dotyčnými podniky. Dotyčné podniky údajně stanovovaly cenové cíle, jakož i další obchodní podmínky pro průmyslové trubky. Společně pak koordinovaly zvyšování cen, dělily se o zákazníky a podíly na trhu a dohlížely na provádění svých protisoutěžních dohod, a to jednak určováním vůdčích subjektů na trzích, a jednak vzájemným poskytováním důvěrných informací.

10 Napadené rozhodnutí obsahuje zejména následující ustanovení:

„Článek 1

Následující podniky porušily ustanovení čl. 81 odst. 1 [ES] a od 1. ledna 1994 ustanovení čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP tím, že se v uvedených obdobích účastnily souboru dohod a jednání ve vzájemné shodě spočívajících ve stanovení cen a v rozdělení trhů v odvětví průmyslových trubek:

a) [Wieland] od 3. května 1988 do 22. března 2001;

b) Outokumpu […] samostatně od 3. května 1988 do 30. prosince 1988 a společně s [Luvata] od 31. prosince 1988 do 22. března 2001;

c) [Luvata] od 31. prosince 1988 do 22. března 2001 (společně s Outokumpu […]);

d) [KME Germany] samostatně od 3. května 1988 do 19. června 1995 a společně s [KME France] a [KME Italy] od 20. června 1995 do 22. března 2001;

e) [KME Italy] společně s [KME France] od 3. května 1988 do 19. června 1995 a společně s [KME Germany] a [KME France] od 20. června 1995 do 22. března 2001;

f) [KME France] společně s [KME Italy] od 3. května 1988 do 19. června 1995 a společně s [KME Germany] a [KME Italy] od 20. června 1995 do 22. března 2001.

Článek 2

Za protiprávní jednání uvedená v článku 1 se ukládají následující pokuty:

a) [Wieland]:20,79 milionu eur;

b) Outokumpu […] a [Luvata] společně a nerozdílně: 18,13 milionu eur;

c) [KME Germany], [KME France] a [KME Italy] společně a nerozdílně: 18,99 milionu eur;

d) [KME Germany]: 10,41 milionu eur;

e) [KME Italy] a [KME France] společně a nerozdílně: 10,41 milionu eur."

11 Pokud jde zaprvé o stanovení výchozí částky pokuty, Komise měla za to, že protiprávní jednání, které spočívalo hlavně ve stanovení cen a rozdělení trhů, bylo svou povahou velmi závažné (bod 294 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

12 K určení závažnosti protiprávního jednání vzala Komise rovněž v úvahu skutečnost, že kartel měl dopad na celé území Evropského hospodářského prostoru (EHP) (bod 316 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Komise dále zkoumala skutečné účinky protiprávního jednání a shledala, že kartelová dohoda „celkově měla dopad na trh" (bod 314 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

13 Nakonec Komise ještě v rámci určování závažnosti protiprávního jednání zohlednila skutečnost, že trh s měděnými průmyslovými trubkami je rozsáhlým odvětvím, jehož hodnota, pokud jde o EHP, byla odhadnuta na 288 milionů eur (bod 318 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

14 S ohledem na všechny tyto skutečnosti dospěla Komise k závěru, že dotčené protiprávní jednání je nutno považovat za velmi závažné (bod 320 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

15 Zadruhé Komise zaujala k dotčeným podnikům diferencovaný přístup, aby tak zohlednila skutečnou hospodářskou schopnost každého z nich přivodit hospodářské soutěži podstatnou újmu. Komise v tomto ohledu poukázala na rozdíl mezi podíly na trhu s průmyslovými trubkami v EHP, kde na jednu stranu tržní podíl skupiny KME, jedničky na trhu EHP, činí [*důvěrné*] [1] %, a na druhou stranu tržní podíly žalobkyň a společnosti Wieland činí [*důvěrné*] a 13,4 %. Vzhledem k tomuto rozdílu byla výchozí částka pokuty uložené žalobkyním a společnosti Wieland stanovena na 33 % výchozí částky stanovené skupině KME, tedy 11,55 milionu eur pro společnosti Outokumpu a Wieland a 35 milionů eur pro skupinu KME (body 322 až 323 a 326 až 328 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

16 Zatřetí Komise zvýšila výchozí částku pokuty uložené společnosti Outokumpu o 50 % na 17,33 milionu eur, aby zohlednila nutnost stanovit pokutu na takové úrovni, která jí zajistí odrazující účinek, neboť měla za to, že celosvětový obrat společnosti Outokumpu, který přesahuje 5 miliard eur, nasvědčuje tomu, že její velikost a ekonomická síla takové zvýšení dovolují (bod 334 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

17 Začtvrté Komise kvalifikovala délku trvání protiprávního jednání, které trvalo od 3. května 1988 do 22. března 2001, jako „dlouhou“. Komise proto považovala za vhodné zvýšit výchozí částky pokut uložených dotyčným podnikům o 10 % za každý rok trvání jejich účasti v kartelu. Výchozí částka pokuty uložené žalobkyním tak byla zvýšena o 125 % a základní částka pak byla stanovena na 38,98 milionu eur (body 338, 342 a 347 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

18 Zapáté byla základní částka pokuty uložené společnosti Outokumpu zvýšena s ohledem na přitěžující okolnosti o 50 %, a to z důvodu, že se dopustila recidivy, protože již vůči ní

1 — Skryté důvěrné údaje.

bylo vydáno rozhodnutí Komise 90/417/ESUO ze dne 18. července 1990 v řízení podle článku 65 [UO], které se týkalo dohody a jednání ve vzájemné shodě evropských výrobců nerezových plochých výrobků válcovaných za studena (Úř. věst. L 220, s. 28) (bod 354 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

19 Zašesté Komise v souvislosti s polehčujícími okolnostmi uvedla, že bez spolupráce se společností Outokumpu by se jí podařilo prokázat protiprávní chování pouze za období čtyř let, a snížila proto základní částku její pokuty o 22,22 milionu eur, tak aby základní částka odpovídala pokutě, která by jí byla uložena za toto období (bod 386 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

20 Konečně zasedmé Komise na základě bodu D sdělení o spolupráci z roku 1996 snížila částku pokuty pro společnost Outokumpu o 50 %, pro společnost Wieland o 20 % a pro skupinu KME o 30 % (body 402, 408 a 423 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

Řízení a návrhová žádání účastnic řízení

21 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 29. března 2004 podaly žalobkyně projednávanou žalobu.

22 Vzhledem k tomu, že došlo ke změně složení senátů Soudu, byl soudce zpravodaj přidělen k osmému senátu, jemuž tak byla přidělena i projednávaná věc.

23 Komise v duplice navrhla, aby částka pokuty uložené žalobkyním byla zvýšena, protože žalobkyně v replice zpochybnily určité skutečnosti, které ve správním řízení nebyly předmětem sporu. Soud žalobkyně vyzval, aby k tomuto vzájemnému návrhu předložily svá vyjádření, což také ve stanovené lhůtě učinily.

24 Na základě zprávy soudce zpravodaje Soud (osmý senát) rozhodl zahájit ústní část řízení a v rámci organizačních procesních opatření upravených článkem 64 jednacího řádu Soudu vyzval účastnice řízení k předložení určitých dokumentů a položil jim písemné otázky, na které tyto ve stanovené lhůtě odpověděly.

25 Řeči účastnic řízení a jejich odpovědi na ústní otázky položené Soudem byly vyslechnuty na jednání, které se konalo dne 5. března 2008. Při této příležitosti žalobkyně potvrdily svůj záměr, o kterém se již zmínily ve svých vyjádřeních ke zprávě k jednání, tedy vzít zpět dva argumenty, které byly uplatněny v rámci žalobního důvodu vycházejícího z nesprávného konstatování recidivy a týkaly se významu předchozí peněžní sankce a časového omezení pravomoci Komise konstatovat v projednávané věci recidivu.

26 Žalobkyně navrhují, aby Soud:

– zrušil nebo snížil pokutu uloženou v článku 2 písm. b) napadeného rozhodnutí;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

27 Komise navrhuje, aby Soud:

– žalobu zamítl;

– zvýšil částku pokuty uložené žalobkyním;

– uložil žalobkyním náhradu nákladů řízení.

28 V dopise ze dne 1. dubna 2008 žalobkyně uvedly, že berou zpět třetí žalobní důvod, vycházející z nesprávného zvýšení částky pokuty o 50 % coby odrazujícího opatření. Usnesením ze dne 23. dubna 2008 rozhodl Soud znovuotevřít ústní část řízení v souladu s článkem 62 svého jednacího řádu a založit uvedený dopis do spisu v souladu s článkem 64 jednacího řádu. Komise se k tomuto zpětvzetí vyjádřila dopisem ze dne 5. května 2008.

29 Ústní část řízení skončila dne 2. června 2008.

Právní otázky

30 Žalobkyně se na podporu projednávané žaloby dovolávají dvou žalobních důvodů, z nichž jeden vychází z nesprávného zvýšení částky pokuty z důvodu recidivy a druhý z neadekvátního vyhodnocení velikosti trhu dotčeného protiprávním jednáním pro účely výpočtu výchozí částky pokuty.

31 Úvodem je třeba připomenout, že z bodů 290 až 387 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise uložila pokuty za protiprávní jednání na základě čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a že výši pokut určila nesporně metodou stanovenou v pokynech o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 [UO] (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3, dále jen „pokyny“), i když na ně v napadeném rozhodnutí výslovně neodkazuje.

32 Pokyny sice nelze kvalifikovat jako právní normu, vyjadřují však orientační pravidlo chování, podle nějž má být v praxi postupováno a od něhož se Komise může v konkrétním případě odchýlit pouze tehdy, uvede-li důvody (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 18. května 2006, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients v. Komise, C-397/03 P, Sb. rozh. s. I-4429, bod 91 a citovaná judikatura).

33 Soud tedy musí v rámci přezkumu legality pokut uložených napadeným rozhodnutím ověřit, zda Komise vykonala svou posuzovací pravomoc dle metody obsažené v pokynech, a pakliže by měl konstatovat, že se od ní odchýlila, musí ověřit, zda je tento odklon podložený a právně dostačujícím způsobem odůvodněný. V tomto ohledu je třeba poukázat na skutečnost, že Soudní dvůr potvrdil jednak platnost samotného principu, na němž pokyny stojí, a jednak platnost metody, která je v nich uvedena (rozsudek Soudního dvora ze dne 28. června 2005, Dansk Rørindustri a další v. Komise, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Sb. rozh. s. I-5425, body 252 až 255, 266 až 267, 312 a 313).

34 Omezení posuzovací pravomoci Komise, které si sama stanovila přijetím pokynů, totiž není neslučitelné se zachováním podstatného prostoru pro její uvážení. Pokyny obsahují různé pružné prvky, které umožňují Komisi výkon její diskreční pravomoci v souladu s ustanoveními nařízení č. 17, tak jak je vyložil Soudní dvůr (rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 33 výše, bod 267).

35 Krom toho v oblastech, jako je určování výše pokuty ukládané na základě čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, kde má Komise prostor pro uvážení, pokud jde například o míru navýšení z důvodu recidivy, se přezkum legality tohoto posouzení zužuje pouze na ověření, zda nedošlo k zjevně nesprávnému posouzení (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 18. července 2005, Scandinavian Airlines System v. Komise, T-241/01, Sb. rozh. s. II-2917, body 64 a 79).

36 Prostor pro uvážení Komise a meze, které si Komise v této souvislosti sama stanovila, krom toho v zásadě nemají vliv na výkon soudního přezkumu v plné jurisdikci prováděného soudem Společenství (rozsudek Soudu ze dne 8. července 2004, JFE Engineering a další v. Komise, T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, Sb. rozh. s. II-2501, bod 538), v jehož rámci je soud Společenství oprávněn pokutu, kterou Komise uložila, zrušit, snížit nebo zvýšit (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 8. února 2007, Groupe Danone v. Komise, C-3/06 P, Sb. rozh. s. I-1331, body 60 až 62; rozsudek Soudu ze dne 21. října 2003, General Motors Nederland a Opel Nederland v. Komise, T-368/00, Recueil, s. II-4491, bod 181).

K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nesprávného zvýšení pokuty uložené žalobkyním z důvodu recidivy

Argumenty účastnic řízení

37 Žalobkyně připomínají, že Komise s ohledem na přitěžující okolnosti zvýšila základní částku pokuty uložené společnosti Outokumpu o 50 % z důvodu, že se tato společnost dopustila recidivy, poněvadž byla zapojena do případu nerezové oceli, v němž bylo vydáno rozhodnutí 90/417.

38 Žalobkyně se domnívají, že zvýšením částky pokuty z důvodu recidivy Komise porušila čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, pokyny, povinnost uvést odůvodnění upravenou v článku 253 ES, jakož i obecnou zásadu rovného zacházení. Komise se krom toho měla dopustit zjevně nesprávného posouzení pokud jde o rozhodné skutkové okolnosti. V tomto ohledu jí žalobkyně vytýkají následující.

39 Zaprvé žalobkyně tvrdí, že dotčené protiprávní jednání nemůže být případem recidivy, protože na předchozí protiprávní jednání se vztahovala Smlouva o UO, kdežto předmětný kartel je postihován na základě Smlouvy o ES.

40 Zadruhé se žalobkyně domnívají, že tato dvě protiprávní jednání nejsou stejného typu. Komise podle nich nerespektovala pokyny ani koncept recidivy, tak jak vyplývá z rozsudku Soudu ze dne 11. března 1999, Thyssen Stahl v. Komise (T-141/94, Recueil, s. II-347), a to tím, že otázku, zda jsou tato dvě protiprávní jednání stejného typu, zkoumala pouze z hlediska povahy dotčeného protiprávního chování (stanovení cen a kvót a rozdělení trhu), aniž přitom přihlédla k celkovým souvislostem, v nichž byla tato dvě protiprávní jednání spáchána. Podle žalobkyň je přístup Komise příliš formalistický. Při zkoumání otázky recidivy měla Komise vzít v úvahu konkrétní okolnosti protiprávního jednání, které bylo potvrzeno rozhodnutím 90/417, a to tím spíše, že tyto okolnosti z uvedeného rozhodnutí jasně vyplývají.

41 Žalobkyně v tomto ohledu odkazují zároveň na rozhodnutí 90/417 a na spis Komise v této věci, jakož i na další s tím související dokumenty. Podle nich z těchto podkladů vyplývá, že případ nerezové oceli byl výsledkem chybějící koordinace mezi obchodní politikou Komise a její politikou hospodářské soutěže. V této věci údajně Outokumpu „proti svému přesvědčení" a „proti vlastním zájmům" přistoupila k dohodě omezující hospodářskou soutěž, aniž měla v úmyslu hospodářskou soutěž omezit, a v důvěře, že tak nejedná v rozporu s článkem 65 UO, a to kvůli tlaku, který byl na ni i na celý průmysl vyvíjen Komisí a některými vládami v rámci tehdejší obchodní politiky uplatňované mezi Společenstvím a Finskem.

42 Protiprávní jednání, které bylo potvrzeno rozhodnutím 90/417, tak podle žalobkyň nebylo běžné a v jeho souvislosti mezi Komisí a vnitrostátními orgány probíhaly kontakty, jejichž cílem bylo dosáhnout řešení v souladu s právem a zažehnat krizi, která zasáhla odvětví oceli na úrovni celého Společenství, kdežto protiprávní jednání, o něž se

jedná v projednávané věci, se týká činností prováděných úmyslně bez vědomí Komise, jimiž chtěly žalobkyně uchránit vlastní obchodní zájmy.

43 Žalobkyně rovněž poznamenávají, že Komise v rozporu s článkem 253 ES nepodala vhodné vysvětlení k tomu, proč bylo třeba i přes tyto zvláštní okolnosti zvyšovat částku pokuty z důvodu recidivy.

44 Žalobkyně také tvrdí, že pokud Komise v rozhodnutích vydaných po rozhodnutí 90/417 nezvýšila z důvodu recidivy pokuty uložené jiným společnostem zapojeným do případu nerezové oceli, pak tato skutečnost potvrzuje, že uvedený případ byl natolik zvláštní povahy, že nebylo možné očekávat, aby jej žalobkyně považovaly za závažné varování ve vztahu k protiprávnímu chování sankcionovanému v napadeném rozhodnutí.

45 Žalobkyně tvrdí, že 50% zvýšení pokuty uložené v projednávané věci je s ohledem na konkrétní okolnosti případu nerezové oceli každopádně nepřiměřené. Neúmyslné protiprávní jednání by podle nich mělo znamenat nižší míru navýšení pokuty z důvodu recidivy. Na podporu tohoto tvrzení žalobkyně rovněž odkazují na několik předchozích rozhodnutí Komise, v nichž bylo zvýšení částky pokut z důvodu recidivy nižší.

46 Žalobkyně konečně tvrdí, že situace, kdy Komise přešla od rozhodnutí, jímž nebyla uložena žádná pokuta, k rozhodnutí, jímž byla uložena pokuta zvýšená z důvodu recidivy, je porušením zásady proporcionality.

47 Komise navrhuje zamítnutí tohoto žalobního důvodu. Krom toho podotýká, že na porušení zásady rovného zacházení s ohledem na rozhodovací praxi Komise v oblasti zvyšování pokut z důvodu recidivy poukázaly žalobkyně poprvé až v replice, a že by proto měl být tento argument prohlášen za nepřípustný.

Závěry Soudu

48 Pokud jde zaprvé o tvrzený nedostatek odůvodnění, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury musí z odůvodnění individuálního rozhodnutí jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, jenž akt vydal, tak, aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, a aby příslušný soud mohl vykonávat svůj přezkum.

49 Požadavek uvést odůvodnění musí být posuzován podle okolností případu. Není požadováno, aby odůvodnění vylíčilo všechny relevantní skutkové a právní okolnosti, jelikož otázka, zda odůvodnění aktu splňuje požadavky článku 253 ES, musí být posuzována s ohledem nejen na znění dotčeného aktu, ale také s ohledem na kontext, v němž byl daný akt přijat, jakož i s ohledem na všechny právní normy upravující danou oblast (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 2. dubna 1998, Komise v. Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Recueil, s. I-1719, bod 63 a citovaná judikatura).

50 Pokud jde o stanovení pokut za porušení práva hospodářské soutěže, podstatné formální náležitosti, které zahrnují povinnost uvést odůvodnění, jsou splněny, jestliže Komise ve svém rozhodnutí uvede posuzované skutečnosti, které jí umožnily vymezit závažnost a délku trvání protiprávního jednání (viz rozsudek Soudního dvora ze dne

15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Recueil, s. I-8375, bod 463 a citovaná judikatura).

51 V projednávané věci Komise v napadeném rozhodnutí uvedla, že obě protiprávní jednání jsou stejné povahy, protože se týkají stanovení kvót a cen s cílem kontrolovat výrobu a rozdělit si trhy (bod 353 odůvodnění). Krom toho měla za to (bod 352 odůvodnění), že „[r]ecidiva nastává, jestliže podnik, vůči kterému již bylo v minulosti coby účastníku protiprávního jednání vydáno rozhodnutí Komise, je později shledán odpovědným z jiného protiprávního jednání stejného typu. Účelem takového rozhodnutí je nejen přikázat podniku, aby protiprávní jednání ukončil, ale také jej varovat a odradit jej od páchání podobných protiprávních jednání v budoucnu, i když mu z jakéhokoli důvodu nebyla uložena pokuta." Komise konkrétněji uvedla (bod 354 odůvodnění): „[S]kutečnost, že Outokumpu pokračovala v protiprávním jednání v odvětví průmyslových trubek poté, co jí bylo rozhodnutím Komise přikázáno, aby protiprávní jednání v odvětví nerezové oceli ukončila, zcela zjevně ukazuje, že předchozí rozhodnutí nemělo na chování společnosti Outokumpu na trhu dostatečný odrazující účinek. V projednávané věci je tedy nezbytné zvýšit částku pokuty k zajištění skutečně odkazujícího účinku do budoucna." Své rozhodnutí zvýšit z důvodu recidivy pokutu uloženou žalobkyním tedy Komise právně dostačujícím způsobem odůvodnila.

52 Pokud jde zadruhé o námitku nepřípustnosti, kterou uplatnila Komise, je třeba poznamenat, že se žalobkyně v rámci tohoto žalobního důvodu skutečně výslovně nedovolávaly porušení zásady rovného zacházení.

53 Z judikatury, jakož i z článku 21 statutu Soudního dvora a článku 44 jednacího řádu Soudu však vyplývá, že žalobce není povinen zmiňovat články Smlouvy nebo obecné právní zásady, jichž se dovolává. Postačí, jsou-li skutkové okolnosti, žalobní důvody

a návrhová žádání žalobce uvedeny v žalobě tak, aby Komise mohla účinně hájit své zájmy a aby Soud mohl provést přezkum (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 7. května 1991, Jongen v. Komise T-18/90, Recueil, s. II-187, bod 13 a citovaná judikatura). Tento požadavek je v projednávané věci splněn, neboť z žaloby vyplývá, že žalobkyně napadají 50% zvýšení částky pokuty, která jim byla uložena, zejména z hlediska míry navýšení z důvodu recidivy, jakou Komise uplatňovala ve svých předchozích rozhodnutích.

54 Výtky vyjádřené na podporu tohoto žalobního důvodu proto musejí být v plném rozsahu prohlášeny za nepřípustné.

55 Pokud jde zatřetí o opodstatněnost žalobního důvodu, je třeba připomenout, že zakládající smlouvy vytvořily jednotný právní řád, v jehož rámci Smlouva o AE tvoří – a Smlouva o UO až do 23. července 2002 tvořila – *lex specialis* obsahující odchylná ustanovení od *lex generalis*, tj. od Smlouvy o ES (viz rozsudek Soudu ze dne 5. června 2001, ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi v. Komise, T-6/99, Recueil, s. II-1523, bod 102 a citovaná judikatura). Z judikatury mimoto vyplývá, že zákaz kartelových dohod je upraven dvěma podobnými ustanoveními, a to články 81 ES a 65 UO, které sice vycházejí ze dvou různých smluv, používají však stejných právních pojmů (viz v tomto smyslu rozsudky Soudu Thyssen Stahl v. Komise, bod 40 výše, body 269, 270 a 277, ze dne 11. března 1999, Unimétal v. Komise, T-145/94, Recueil, s. II-585, body 248 a 252, a ze dne 13. prosince 2001, Krupp Thyssen Stainless a Acciai speciali Terni v. Komise, T-45/98 a T-47/98, Recueil, s. II-3757, bod 181).

56 Proto je nutno připustit, že jakmile již Komise rozhodnutím potvrdila účast určitého podniku v kartelové dohodě v souladu s pravomocí, kterou jí svěřuje právní řád Společenství, takové rozhodnutí může v rámci nového rozhodnutí, které má vztah k právu Společenství, sloužit za základ pro posouzení náchylnosti tohoto podniku k porušování pravidel Společenství týkajících se kartelových dohod.

57 pokynech ostatně nic nenaznačuje, že by ustanovení, podle kterého se musí jednat o „opakované protiprávní jednání stejného typu spáchané stejným podnikem (stejnými podniky)“, bylo třeba chápat v tom smyslu, že Komise nemůže pro účely konstatování recidivy v rámci uplatnění článku 81 ES zohlednit protiprávní jednání konstatovaná na základě Smlouvy o UO. Z názvu pokynů naopak vyplývá, že se použijí na výpočet pokut ukládaných jak na základě čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17, tak na základě čl. 65 odst. 5 UO.

58 Pokud se jedná o argument, že zvláštní okolnosti předchozího protiprávního jednání údajně brání Komisi v tom, aby u žalobkyň konstatovala recidivu, je třeba jej odmítnout, protože z ustálené judikatury vyplývá, že pojem „recidiva“ znamená pouze předchozí shledání protiprávního jednání porušujícího právo hospodářské soutěže Společenství (rozsudek Groupe Danone v. Komise, bod 36 výše, bod 41).

59 V projednávané věci přitom z článků 1 a 4 rozhodnutí 90/417 jasně vyplývá, že Outokumpu byla upozorněna na to, že uzavřením cenových dohod a rozdělením trhů a zákazníků se svými konkurenty porušila právo hospodářské soutěže Společenství a že se musí zdržet opakování tohoto chování. Z článku 1 napadeného rozhodnutí přesto vyplývá, že se žalobkyně následně účastnily takřka totožného protiprávního jednání.

60 Pokud jde o argument, podle nějž bylo s žalobkyněmi údajně zacházeno diskriminačně v porovnání s jinými podniky, vůči kterým nebylo rozhodnutí 90/417 použito jako přitěžující okolnost, je třeba zdůraznit, že pouhá skutečnost, že Komise měla ve své předchozí rozhodovací praxi za to, že určité skutečnosti nejsou přitěžující okolností pro účely stanovení výše pokuty, sama o sobě neznamená, že by Komise byla povinna držet se stejného posouzení i v pozdějším rozhodnutí (viz obdobně rozsudek Soudu ze dne 25. října 2005, Groupe Danone v. Komise, T-38/02, Sb. rozh. s. II-4407, bod 57).

61 Z výše uvedeného vyplývá, že se Komise nedopustila pochybení, když v případě žalobkyň konstatovala recidivu.

62 Pokud jde o výtky namířené proti 50% míře navýšení použité v napadeném rozhodnutí, je třeba poukázat na skutečnost, že Komise při stanovení míry navýšení z důvodu recidivy může přihlédnout k náznakům, které směřují k potvrzení náchylnosti dotyčného podniku k nerespektování pravidel hospodářské soutěže, včetně doby, která mezi dotčenými protiprávními jednáními uplynula.

63 V projednávané věci je třeba konstatovat, že ke dni přijetí rozhodnutí 90/417, tj. 18. července 1990, již kartelová dohoda, která je předmětem napadeného rozhodnutí, začala existovat. Avšak i přes to, že v rozhodnutí 90/417 bylo shledáno takřka totožné protiprávní jednání žalobkyň porušující pravidla hospodářské soutěže, tyto se rozhodly pokračovat ve své účasti v nové kartelové dohodě. Tato okolnost jako taková odůvodňuje míru navýšení použitou v napadeném rozhodnutí.

64 Žalobkyně odkazují na řadu okolností, jimiž se vyznačovalo protiprávní jednání shledané v rozhodnutí 90/417 a které jsou objasněny v hlavě X bodě 12 uvedeného rozhodnutí. Tyto okolnosti, které sice v napadeném rozhodnutí odůvodňovaly neuložení pokuty žalobkyním, se však nutně vztahují pouze k tomuto rozhodnutí a nemají žádnou souvislost s náchylností žalobkyň k nerespektování pravidel hospodářské soutěže počínaje 18. červencem 1990. Pro účely stanovení míry navýšení pokuty z důvodu recidivy k nim tedy nelze přihlížet.

65 Pokud se jedná o argument, podle nějž bylo s žalobkyněmi zacházeno diskriminačně v porovnání s jinými podniky, v jejichž případě konstatovaná recidiva nevedla k tak přísnému zvýšení jako u žalobkyň, je třeba zdůraznit, že předchozí rozhodovací praxe

Komise neslouží jako právní rámec pro pokuty v oblasti hospodářské soutěže (rozsudek Soudu ze dne 30. září 2003, Michelin v. Komise, T-203/01, Recueil, s. II-4071, bod 292) a dále že Komise má v rámci nařízení č. 17 prostor pro uvážení při stanovení výše pokut, aby usměrnila chování podniků ve smyslu dodržování pravidel hospodářské soutěže (rozsudek Soudu ze dne 29. dubna 2004, Tokai Carbon a další v. Komise, T-236/01, T-239/01, T-244/01 až T-246/01, T-251/01 a T-252/01, Recueil, s. II-1181, bod 216) a aby mohla kdykoli přizpůsobit úroveň pokut potřebám této politiky (rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise, bod 33 výše, bod 169).

66 S ohledem na výše uvedené se Komise nedopustila zjevně nesprávného posouzení, když vůči žalobkyním uplatnila z důvodu recidivy 50% zvýšení částky uložené pokuty. Soud krom toho nepovažuje za nutné, aby v rámci výkonu své soudní pravomoci v plné jurisdikci tuto míru navýšení měnil.

Ke druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z neadekvátního vyhodnocení velikosti odvětví dotčeného protiprávním jednáním pro účely výpočtu výchozí částky pokuty

Argumenty účastnic řízení

67 V rámci druhého žalobního důvodu žalobkyně tvrdí, že když Komise konstatovala, že hodnota dotčeného trhu činí 288 milionů eur, nadsadila velikost tohoto trhu, a tím i závažnost protiprávního jednání, což vedlo k uložení nepřiměřené pokuty.

68 Žalobkyně na úvod poznamenávají, že v odvětví průmyslových trubek je celková cena výrobků obvykle tvořena cenou mědi vycházející z kurzu na London Metal Exchange (Londýnská burza kovů, dále jen „LME“) a cenou za zpracování, která odpovídá přidané hodnotě výrobce (dále jen „marže za zpracování“). Surovina nezbytná pro výrobu průmyslových trubek je podle žalobkyň dodávána buď zákazníkem, nebo samotným výrobcem trubek, který ji pak účtuje v celkové ceně.

69 Podle žalobkyň má velikost dotčeného trhu význam při stanovení výchozí částky pokuty. Žalobkyně tvrdí, že alespoň v projednávané věci Komise stanovila výchozí částku dle velikosti dotčeného trhu.

70 Žalobkyně uvádějí, že jakožto výrobci průmyslových trubek nemají žádný vliv na cenu hlavní suroviny, tedy mědi, která podle nich představuje přibližně dvě třetiny konečné ceny, kterou zaplatí jejich zákazníci. Žalobkyně v tomto ohledu připomínají, že cena kovu je určována denními kurzy na LME a že nákupem tohoto kovu pouze plní pokyny těch, kdo pak nakupují průmyslové trubky. Cenu kovu tak podle nich určují sami zákazníci. Cena kovu je tedy faktorem, který se musí odrazit pouze na straně zákazníků. V důsledku toho se pak reálná ekonomická váha dotčeného trhu zredukuje pouze na marži za zpracování.

71 Na základě výše uvedeného žalobkyně tvrdí, že Komise měla při hodnocení velikosti dotčeného trhu odečíst z celkové ceny předmětných výrobků přibližně dvě třetiny, což by vedlo ke stanovení nižší výchozí částky pokuty. Žalobkyně vyslovují závěr, že když Komise opomněla odečíst cenu mědi od obratu na dotčeném trhu, nezohlednila tím hospodářskou realitu na trhu a stanovila nadměrnou výchozí částku pokuty v porovnání se závažností protiprávního jednání.

72 Komise navrhuje, aby byl tento žalobní důvod zamítnut. Komise krom toho v duplice požaduje, aby žalobkyně upřesnily, zda zpochybňují fakt, že se účastnily protiprávního jednání s dopadem na celé odvětví průmyslových trubek. Komise tvrdí, že je-li tomu tak, pak je žalobní důvod nepřípustný, protože nebyl uplatněn ve stadiu žaloby. Komise mimoto tvrdí, že pokud by žalobkyně tento fakt zpochybňovaly, byla by nucena Soudu navrhnout zvýšení částky pokuty uložené žalobkyním, protože jim bylo přiznáno 50% snížení této částky zejména na základě jejich prohlášení, že nebudou zpochybňovat věcnou správnost skutkových zjištění, na kterých Komise založila svá obvinění.

73 Ve svém písemném vyjádření k návrhu Komise žalobkyně uvádějí, že nezpochybňují svou účast v jediném protiprávním jednání, které zahrnovalo rozdělení trhů a zákazníků, uskutečňování systému vedoucích subjektů na dotčeném trhu, jakož i kartelové dohody o podmínkách dodávek průmyslových trubek. Krom toho připouštějí, že toto protiprávní jednání mělo dopad na celé odvětví průmyslových trubek. Zdůrazňují však, že se protiprávní jednání nevztahovalo na cenu mědi.

Závěry Soudu

74 Na úvod je třeba konstatovat, že není třeba rozhodovat ani o námitce nepřípustnosti, ani o vzájemném návrhu, které uplatnila Komise. Žalobkyně totiž ve svém vyjádření k návrhu Komise jasně uvedly, že připouštějí, že se protiprávní jednání dotklo celého odvětví průmyslových trubek.

75 K věci samé je třeba nejprve zdůraznit, že metodika obsažená v pokynech, které Komise použila v napadeném rozhodnutí (viz bod 31 výše), vychází z logiky paušalizace, podle níž se obecná výchozí částka pokuty určená podle závažnosti protiprávního jednání vypočte v závislosti na povaze protiprávního jednání, na jejím skutečném dopadu na trh, pokud jej lze měřit, a na velikosti relevantního zeměpisného trhu (bod 1A první pododstavec pokynů). Obecná výchozí částka pokuty je pak individualizována ve vztahu ke každému účastníkovi zejména podle jeho velikosti.

76 Pro účely stanovení výchozí částky pokuty Komise dále může, aniž by však k tomu byla povinna, přihlédnout k velikosti dotčeného trhu (rozsudky Soudu ze dne 15. března 2006, BASF v. Komise, T-15/02, Sb. rozh. s. II-497, bod 134, a ze dne 27. září 2006, Roquette Frères v. Komise, T-322/01, Sb. rozh. s. II-3137, body 149 a 150).

77 S ohledem na tuto judikaturu je patrné, že předpoklad žalobkyň, podle nějž je velikost relevantního trhu jako taková určujícím hlediskem pro vyhodnocení závažnosti protiprávního jednání, a tudíž i pro určení výchozí částky pokuty, není opodstatněný.

78 Z napadeného rozhodnutí však jasně vyplývá, že se Komise v projednávané věci rozhodla při hodnocení závažnosti předmětného protiprávního jednání zohlednit velikost trhu s průmyslovými trubkami v EHP. Ačkoli již Komise na základě povahy protiprávního jednání dospěla k závěru, že toto protiprávní jednání je ve smyslu pokynů „velmi závažné“ (bod 294 odůvodnění), určila v napadeném rozhodnutí závažnost protiprávního jednání, a tím pádem i obecnou výchozí částku pokuty s přihlédnutím ke skutečným účinkům kartelu na trh (body 295 až 314 odůvodnění), k zeměpisnému rozsahu relevantního trhu (body 315 až 317 odůvodnění) a ke skutečnosti, že odvětví,

v němž k protiprávnímu jednání došlo, je rozsáhlým trhem, jehož hodnota v rámci EHP byla odhadnuta na 288 milionů eur (body 318 a 319 odůvodnění).

79 Pro účely vyhodnocení závažnosti protiprávního jednání a obecné výchozí částky pokuty sice velikost dotčeného trhu představovala pouze jeden z faktorů, které Komise v napadeném rozhodnutí použila, nicméně Komise uvedenou částku skutečně stanovila tak, že k velikosti dotčeného trhu přihlédla. Tvrzení Komise, že výchozí částka pokuty uložené žalobkyním by nemusela být nutně nižší než 11,55 milionu eur, kdyby od obratu na trhu byla odečtena cena mědi, tedy musí být odmítnuto.

80 Proto je třeba ověřit, zda Komise při hodnocení dotčeného trhu zohlednila cenu mědi neprávem.

81 Žalobkyně v tomto ohledu tvrdí, že výrobci průmyslových trubek nemají vliv na cenu mědi, protože se stanovuje podle LME, a že o tom, za jakou cenu se kov nakoupí, rozhodují ti, kdo nakupují průmyslové trubky.

82 Je však třeba konstatovat, že neexistuje žádný pádný důvod, proč by obrat na relevantním trhu měl být počítán bez zahrnutí určitých výrobních nákladů. Jak již Komise správně uvedla, ve všech průmyslových odvětvích existují náklady spjaté s konečným výrobkem, na které výrobce nemá vliv, ale které nicméně tvoří podstatnou část celé jeho činnosti, a proto nemohou být při stanovení výchozí částky pokuty z jeho obratu vyloučeny (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 15. března 2000,

Cimenteries CBR a další v. Komise, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Recueil, s. II-491, body 5030 a 5031). Skutečnost, že cena mědi tvoří významnou část konečné ceny průmyslových trubek nebo že riziko fluktuace cen mědi je o dost vyšší než u jiných surovin, nemůže tento závěr vyvrátit.

83 Je tedy nutno učinit závěr, že Komise pro účely určení velikosti dotčeného trhu právem zohlednila cenu mědi. Ani druhý žalobní důvod tedy není opodstatněný.

84 Žaloba proto musí být zamítnuta.

K nákladům řízení

85 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a žalobkyně neměly ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedeným uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů

SOUD (osmý senát)

rozhodl takto:

1) Žaloba se zamítá.

2) Společnostem Outokumpu Oyj a Luvata Oy se ukládá náhrada nákladů řízení.

Martins Ribeiro Papasavvas Wahl

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 6. května 2009.

Podpisy.